KOMISJON

KOMISJONI OTSUS,

10. detsember 2003,

riigiabi kohta, mida Saksamaa on andnud Wagnisbeteiligungsgesellschafti ja Landesförderinstituti laenudena Neue Harzer Werke GmbH-le

(teatavaks tehtud numbri K(2003) 4496 all)

(Ainult saksakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2005/564/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama seisukohti eespool toodud sätete [1] kohta ja võttes neid märkusi arvesse,

ning arvestades järgmist:

I. MENETLUS

(1) Saksamaa teavitas 23. veebruari 1999. aasta kirjaga komisjoni Neue Harzer Werke GmbH-le (NHW-le) abi andmisest.

(2) Komisjon teavitas 13. juuli 2000. aasta kirjaga Saksamaad oma otsusest algatada EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 kehtestatud menetlus kõnealuse abi kohta.

(3) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Ühenduste Teatajas*. [2] Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama oma seisukohti abi kohta.

(4) 17. oktoobril 2001 võttis komisjon vastu eitava otsuse (otsus 2002/377/EÜ) Saksamaa antava riigiabi kohta NHW-le ettevõtte ümberkorraldamiseks aastatel 1996–1999. [3]

(5) Komisjon teavitas 17. oktoobri 2001. aasta kirjaga Saksamaad oma otsusest algatada EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 kehtestatud menetlus ülejäänud meetmete kohta.

---

[1] EÜT C 301, 21.10.2000, lk 16 ja EÜT C 32, 5.2.2002, lk 9.
[2] Vt joonealune märkus 1.
[3] EÜT L 134, 22.5.2002, lk 51.

(6) Komisjoni otsus menetluse laiendamise kohta avaldati *Euroopa Ühenduste Teatajas*. [4] Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama oma seisukohti abi kohta.

II. **ABI KIRJELDUS**

(7) Abi saaja, NHW, asub Saksamaal, Saksi-Anhaldis, mis on EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti a tähenduses abistatav piirkond. NHW asutati 1996. aasta märtsis, kui selle omanikud omandasid likvideeritava Harzer Werke GmbH varad pankrotivarade müügi käigus. NHW tegeles valumalmi tootmisega. Algselt oli ettevõttes kaks tootmissuunda: liivvormvalu ja tsentrifugaalvalu.

(8) 24. juulil 2000 oli NHW sunnitud esitama pankrotiavalduse. 4. jaanuaril 2001 müüdi ettevõtte osakud võlausaldajate komitee nõusolekul hinnaga 1 Saksa marka uuele investorile, ASSET GmbH-le.

(9) Lisaks sellele teatas Saksamaa komisjonile, et uue investori ASSET GmbH katsed ettevõtet käigus hoida ebaõnnestusid 2001. aasta juulis ja pankrotimenetlust tuli jätkata.

(10) NHW võlausaldajate nõuete rahuldamiseks tuleb ettevõtte varad korralise pankrotimenetluse käigus müüa. Liivvormvalu lõpetati 21. detsembril 2001 ja vastavad varad müüdi maha. Tootmine tsentrifugaalvalu meetodil on pankrotimenetluse ajal jätkunud ja see plaanitakse võlausaldajate komitee nõusolekul vara üleandmise lepinguga uuele investorile üle anda.

(11) Käesolev uurimismenetlus hõlmab NHW ümberkorraldamist ajavahemikul 1996–1999.

(12) Aastal 1996 koostati ümberkorraldamiskava, mis nägi ette ettevõtte kasumlikkuse taastamise kolme aasta jooksul. Ümberkorraldamiskulud ulatusid 8 431 203 euroni (16 490 000 Saksa marka). Ümberkorralduskava raames anti NHW-le ajavahemikul 1996–1999 ettevõtte ümberkorraldamiseks toetust 4 963 110 eurot (9 707 000 Saksa marka).

(13) Ümberkorraldamist rahastati järgmiselt:

Tabel 1

Riiklikud toetused ümberkorraldamiseks (Saksa markades)

(in DEM)

1.	Toetus *Gemeinschaftsaufgabe* [1]	4 402 000
2.	Investeerimistoetus [2]	531 000
3.	WBG [3] laen (*Konsolidierungsprogramm*) [4]	2 000 000
4.	LFI [5] laen (*Konsolidierungsprogramm*) [6]	744 000
5.	BvS-i [7] toetus	2 000 000
	Vahesumma Saksa marka	9 677 000
	eurot	*4 947 771*

[1] *Gemeinschaftsaufgabe: Förderung der regionalen Wirtschaftsaufgabe, 26 Rahmenplan* (26. üldkava keskvalitsuse/liidumaade piirkondlike majandusstruktuuride parandamise ühise kava jaoks).
[2] *Investitionszulagengesetz* (Investeerimistoetuste seadus).
[3] *Wagnisbeteiligungsgesellschaft* (Riskikapitaliühing).
[4] *Richtlinie zur Förderung von Konsolidierungsbeteiligungen im Mittelstand (Sachsen Anhalt)* [Suunised ühise osaluse edendamiseks väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes (Saksi-Anhaldis)].
[5] *Landesförderinstitut* (Regionaalarengu keskasutus).
[6] Konsolidierungsfonds des Landes Sachsen Anhalt (Saksi-Anhaldi liidumaa ühendamisfond).
[7] *Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben* (Föderaalasutus ühinemisest tulenevate eriülesannete jaoks).

[4] Vt joonealune märkus 1.

Tabel 2

Erasektori toetused ümberkorraldamiseks (Saksa markades)

(in DEM)

6.	Kapitalisüst	500 000
7.	Kreditanstalt für Wiederaufbau laen	2 750 000
8.	Norddeutsche Landesbank'i investeerimislaen	2 000 000
9.	Kapitaliliising	1 179 000
10.	Rahakäive	354 000
	Vahesumma Saksa marka	6 783 000
	eurot	*3 468 093*

Kokku (tabelid 1 ja 2)	**16 460 000**
eurot	**8 415 864**

(14) Saksamaa teatas, et tabeli 1 meetmed 1–4 võimaldati vastavalt komisjoni varem lubatud toetuskavale ning seepärast vaadeldi neid meetmeid algselt kui olemasolevat abi ega hinnatud neid 13. juulil 2000 algatatud ametliku uurimismenetluse käigus. Seepärast loeti algselt vaid meedet 5 ajutiseks ümberkorraldamisabiks, mille sobivust ühisturuga tuli hinnata.

(15) 17. oktoobril 2001 võttis komisjon vastu otsuse 2002/377/EÜ selle ajutise abimeetme kohta ning kehtestas otsusega abimeetme suuruseks 1 022 584 eurot (2 miljonit Saksa marka), ning seda otsust hinnati vastavalt ühenduse 1994. aasta suunistele riigiabi kohta raskustes ettevõtete päästmiseks ja ümberkorraldamiseks ("1994. aasta suunised"). [5] Selles otsuses jõudis komisjon järeldusele, et NHW ümberkorraldamiseks antud ajutine abi oli ühisturuga kokkusobimatu.

(16) Tabeli 2 meetmeid 7, 8 ja 9 ei arvestatud hindamisel erasektori toetusena, kuna Saksamaa ei edastanud, vaatamata nõukogu 22. märtsi 1999 määruse (EÜ) nr 659/1999 (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks) [6] artiklis 10 sätestatud teabe esitamisega seotud korraldusele vajalikku teavet, et komisjon saaks kontrollida, kas nende meetmete võimaldamisel järgiti turutingimusi.

(17) Samal päeval, kui võeti vastu otsus 2002/377/EÜ meetme 5 kohta, võttis komisjon vastu otsuse EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 sätestatud ametliku uurimismenetluse laiendamiseks tabeli 1 meetmetele 3 ja 4, mille kogusumma oli 1 402 985 eurot (2 744 000 Saksa marka). Nimetatud meetmed olid sama ümberkorraldamiskava osa nagu meede 5, mida hinnati otsuses 2002/377/EÜ, kuid mida vormilistel põhjustel ei saanud algsesse hindamisse kaasata, kuna oletatavasti võimaldati neid meetmeid komisjoni heakskiidetud toetuskava alusel ja neid tuli lugeda olemasolevaks abiks. Kui meedet loetakse olemasolevaks abiks, ei saa seda hinnata üksikult artikli 88 lõike 2 kohaselt, kuna nimetatud meetmeid tuleb põhimõtteliselt lugeda juba heakskiidetuks.

(18) Komisjon järeldas oma otsuses ametliku uurimismenetluse laiendamise kohta, et abi kogusummas 1 402 985 eurot (274 400 Saksa marka) ei vastanud eelnevalt heakskiidetud abikava tingimustele ja seepärast tuleb seda lugeda ajutiseks ümberkorraldamisabiks, mis sarnaselt varem hinnatud ajutisele abile peab järgima ümberkorraldamisabi võimaldamiseks ettenähtud erandeid.

[5] EÜT L 368, 23.12.1994, lk 12.
[6] EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1. Määrust on viimati muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga.

III. **SAKSAMAA MÄRKUSED**

(19) Saksamaa andis 14. oktoobri 2003. aasta kirjas lisateavet erasektori oletatava toetuse kohta ümberkorraldamisele (tabeli 2 meetmed 7, 8 ja 9). Selle teabe kohaselt:

a) hõlmas meede 7 intressitoetust 2 812 euro (5 500 Saksa marga) ulatuses;

b) hõlmas meede 8 intressitoetust 8 684 euro (16 985 Saksa marga) ulatuses;

c) ei rakendatud meedet 9 kunagi.

IV. **ABI HINDAMINE**

(20) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõige 1 tunnistab igasuguse riiklikest vahenditest konkreetsele ettevõttele antud abi ühisturuga kokkusobimatuks juhul, kui selline abi moonutab või ähvardab moonutada konkurentsi, sel määral, et see mõjutab liikmesriikide vahelist kaubavahetust. EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikega 1 reguleeritud meetmed, mis ei ole olemasolev abi, on üldjuhul ühisturuga kokkusobimatud, välja arvatud juhul, kui need ei jää EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikega 2 või lõikega 3 sätestatud erandite kohaldamisalasse.

1. **Riigiabi**

(21) Komisjoni hinnangul on tabeli 2 meetmetes 7 ja 8 sisalduvate intressitoetuste suurus 11 496 eurot ning seega allpool vähese tähtsusega abi künnist, mis on ette nähtud komisjoni 12. jaanuari 2001. aasta määruses (EÜ) nr 69/2001, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes. ([7]) Sellest tulenevalt ei ole nimetatud meetmeid vaja käesolevas otsuses rohkem hinnata.

(22) Vastupidiselt Saksamaa väitele ei ole meetmed 3 ja 4 ehk kaks laenu kogusummas 1 402 985 eurot olemasolevate toetuskavadega kaetud. Ametliku uurimismenetluse algatamise otsuses sõnastud põhjustel on need meetmed ajutised meetmed NHW ümberkorraldamiseks.

(23) Need laenud andis Saksamaa NHW kui raskustes ettevõtte ümberkorraldamise rahastamiseks. Laenud tähendasid konkreetsele ettevõttele majanduslikku hüve, mida ta ei oleks normaalsetes turutingimustes saanud. Seepärast võivad sellised meetmed konkurentsi moonutada. Arvestades abi olemust ja liikmesriikide vahelise kaubavahetuse olemasolu majandusharus, kus abisaav ettevõte tegutseb, kuuluvad nimetatud finantsmeetmed EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 reguleerimisalasse. Nende meetmete puhul on seetõttu tegemist riigiabiga.

2. **EÜ asutamislepingu artikli 87 erandid**

(24) Artikli 87 lõiked 2 ja 3 näevad ette tingimused, mille esinemisel sobib abi kokku ühisturuga või mille puhul võib seda pidada ühisturuga kokkusobivaks.

(25) Nimetatud kaks laenu nagu ka teised ümberkorraldamismeetmed, mida hinnati komisjoni otsuses 2002/377/EÜ, anti ajavahemikus 1996–1999 NHW ümberkorraldamise rahastamiseks. Seepärast tuleb neid kahte laenu nagu ka varem hinnatud meetmeid hinnata vastavalt ühenduse suunistele raskustes ettevõtete päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi jaoks. Nimetatud suunistes määratakse üksikasjalikult kindlaks tingimused, mis peavad olema täidetud, et komisjon saaks oma volitusi vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktile c parimal viisil kasutada. Vaatamata sellele, et ettevõte asub abistatavas piirkonnas, tuleb ettevõttele antavat ajutist abi hinnata vastavalt nimetatud suunistele, ja seda isegi juhul, kui võetakse arvesse piirkondliku arengu vajadusi. Eelkõige peab ümberkorraldamise tulemuseks olema rentaabel ettevõte, mis soodustab piirkonna arengut, saamata ise pidevalt abi. ([8])

([7]) EÜT L 10, 13.1.2001, lk 30.
([8]) Vt 1994. aasta suuniste punkt 3.2.3.

(26) Nagu otsuses 2002/377/EÜ juba märgitud, viitab Saksamaalt saadud teave sellele, et kogu abi anti abisaajale enne, kui 1999. aastal avaldati ühenduse uued suunised raskustes ettevõtete päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta (1999. aasta suunised). Seepärast tuleb vastavalt 1999. aasta suuniste punktile 7.5 rakendada kõnealuste meetmete suhtes 1994. aasta suuniseid. ([9])

(27) Lisaks sellele tuleb märkida, et nimetatud meetmed on osa ümberkorraldamiskavast, millele komisjon andis hinnangu juba otsuses 2002/377/EÜ.

a) *Rentaabluse taastamine*

(28) Vastavalt 1994. aasta suunistele peaks ümberkorraldamiskava viima rentaabluse taastamiseni mõistliku aja jooksul ning seejärel peaks ettevõte olema suuteline oma jõududega turul konkureerima.

(29) Komisjon hindas juba otsuses 2002/377/EÜ ümberkorraldamisabi sellest kriteeriumist lähtuvalt ja jõudis järeldusele, et 1994. aasta suunistes sisalduvat rentaabluse kriteeriumi ei täidetud, sest ümberkorraldamiskava ei saa lugeda ettevõtte pikaajalise elujõulisuse taastamisel sobivaks. Käesolev järeldus tugines järgmistel asjaoludel:

a) ümberkorraldamiskavas ettenähtud käive oli ülehinnatud;

b) kava ei katnud piisaval määral üldkulusid, mis olid algse ebaõnnestumise üks põhjusi;

c) töötajate arvu vähendamine 203-lt 177-le oli tööjõukulude vähendamiseks ebapiisav;

d) kavas ettenähtud tootmiskulud, eelkõige kõrged hoolduskulud, olid liiga kõrged.

(30) Need kaks laenu anti ühe ja sama ümberkorraldamise läbiviimiseks ning ühe ja sama ümberkorraldamiskava alusel. Seepärast saab komisjon ainult korrata oma järeldust, et nimetatud kava ei taganud ettevõtte rentaablust.

b) *Põhjendamatute konkurentsimoonutuste vältimine*

(31) 1994. aasta suunistes esitatud üks tingimusi oli ka meetmete võtmine konkurentsile avaldatava negatiivse mõju tasakaalustamiseks võimalikult suures ulatuses. Kui ettevõte tegutseb ülemäärase tootmisvõimsusega turgudel, tuleks ettevõtte tootmisvõimsust vähendada.

(32) Tuleb märkida, et NHW-d, nii nagu on otsuses 2002/377/EÜ kirjas, võis abi andmise ajal pidada väikeseks või keskmise suurusega ettevõtteks (VKE-ks). Vastavalt 1994. aasta suunistele on komisjoni seisukoht tootmisvõimsuse vähendamise kohta vähem piirav, kui tegemist on VKE-dele antava ümberkorraldamisabiga. ([10])

(33) Võttes arvesse, et abi anti väga väikese turuosaga VKE-le, järeldab komisjon, et NHW-le antud abi ei saanud konkurentsi 1994. aasta suuniste tähenduses liigselt moonutada.

([9]) EÜT C 288, 9.10.1999, lk 2.
([10]) Vt suuniste punkt 3.2.4.

c) *Abi proportsionaalsus ümberkorraldamiskulude ja -tuludega*

(34) 1994. aasta suunised nõuavad, et ümberkorraldamisabi piirduks minimaalselt vajalikuga.

(35) Otsuses 2002/377/EÜ järeldas komisjon, et proportsionaalsuse nõuet ei täidetud kahes punktis.

(36) Ühelt poolt peab abisaaja proportsionaalsusnõude kohaselt andma oma märgatava panuse ümberkorraldamiskuludesse kas omavahenditest või turutingimustel toimuva välisrahastamisena. Olemasolevatest andmetest selgub, et investor tõepoolest andis ettevõtte toetuseks 0,5 miljonit Saksa marka. Kapitaliliisingu (tabeli 2 meede 9) tingimuste kohta ei antud uurimismenetluse ajal täiendavat teavet ning seepärast ei saanud komisjon otsustada, kas tegemist oli turutingimustel antud toetusega. Sellele vaatamata peeti kapitaliliisingu hindamist abisaaja panuse tähtsuse määramise seisukohast ebaoluliseks.

(37) Lisaks sellele ei saa teisi toetusi pidada abisaaja antud panuseks. Vaatamata teabe esitamise korraldusele ei antud KfW-laenu (meede 7 tabelis 2) kohta täiendavat teavet ning seepärast ei saanud komisjon hinnata, kas tegemist oli turutingimuste kohaselt antud toetusega. Sama põhjendus kehtib Nord LB laenu kohta (tabeli 2 meede 8). Rahakäivet (tabeli 2 meede 10) ei saa lugeda abisaaja panuseks. Rahakäive põhines suures osas eelmisel riigiabil. Lisaks sellele ei olnud nimetatud rahasummade saamine 1996. aastal, kui ümberkorraldamiskava koostati, veel kindel.

(38) Seepärast ei saanud seda toetust vaadelda kui abisaaja panust ega seda arvesse võtta abi proportsionaalsuse hindamisel. Selle tulemusena ulatusid ümberkorraldamise kogukulud 16,49 miljoni Saksa margani, millest riigiasutused andsid 9,707 miljonit Saksa marka ehk 58,9 % ja investor 1,679 miljonit Saksa marka ehk 10,2 % (või ainult 0,5 miljonit Saksa marka ehk 3 %). Arvestades eespool nimetatud asjaolusid, järeldas komisjon, et abisaaja panust ei saa lugeda märkimisväärseks 1994. aasta suuniste tähenduses.

(39) Saksamaalt saadud uusima teabe kohaselt ei rakendatud tabeli 2 meedet 9 kunagi. Järelikult ei antud ümberkorraldamistoetust otsuses 2002/377/EÜ kindlaksmääratud ulatuses.

(40) Uusima teabe kohaselt refinantseeriti riiklikest vahenditest tabeli 2 meetmeid 7 ja 8, mille kogusumma oli 2 428 636 eurot (4 750 000 Saksa marka) ja need sisaldavad intressitoetusi 11 496 euro suuruses summas. Seepärast ei saa nimetatud riiklike toetustega seotud meetmeid pidada erasektori panuseks.

(41) Võttes arvesse uusimat teavet, on põhjused veelgi mõjuvamad selleks, et mitte lugeda abisaaja panust märkimisväärseks 1994. aasta suuniste tähenduses.

(42) Teisalt tähendab proportsionaalsusnõue 1994. aasta suuniste kohaselt, et investeeringuid võib vaadelda antud abina üksnes juhul, kui need on olulised ettevõtte ümberkorraldamise jaoks. Vastasel juhul ei piirdu abi ainult minimaalselt vajalikuga. Otsuses uurimismenetluse algatamise kohta avaldas komisjon kahtlust, kas abi piirdus minimaalselt vajalikuga, sest ettevõte omandas ümberkorraldamise ajal 20 %-lise osaluse Eisenguss Torgelow GmbH-s. Vaatamata teabe esitamise korraldusele ei antud teavet selle osaluse tagamaade kohta ning seepärast ei saa komisjon hinnata, kas osaluse omandamine oli 1996. aastal toimunud ümberkorraldamise jaoks vajalik. Seepärast järeldas komisjon otsuses 2002/377/EÜ, et saadud abi ei piirdu minimaalselt vajalikuga. Antud hinnangule tuleb anda kinnitus käesolevas otsuses.

V. **JÄRELDUS**

(43) Eespool esitatud tähelepanekutest lähtuvalt võib väita, et NHW-le antud abi ei vastanud proportsionaalsusnõudele ega olnud seotud tulemusliku ümberkorraldamiskavaga, mis oleks võimaldanud ettevõttel pärast ümberkorraldamist oma jõududega turul konkureerida. Ülaltoodut silmas pidades järeldas komisjon, et abi ei vasta 1994. aasta suunistes kehtestatud nõuetele ega sobi seepärast kokku ühisturuga,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Riigiabi summas 1 402 985 eurot, mida Saksamaa andis Neue Harzer Werke GmbH- le Wagnisbeteiligungsgesellschafti ja Landesförderinstituti laenudena, on ühisturuga kokkusobimatu.

Artikkel 2

1. Saksamaa rakendab kõiki vajalikke meetmeid, et abisaajalt tagasi nõuda artiklis 1 nimetatud abi, mida abisaajale võimaldati ebaseaduslikult.

2. Abi tagastamise nõue esitatakse viivitamatult ja vastavalt siseriiklike õigusaktidega kehtestatud korrale, tingimusel, et see võimaldab otsuse viivitamatut ja tõhusat täitmist. Tagasinõutav abi hõlmab intresse alates kuupäevast, millal abisaaja sai abi oma käsutusse kuni abi tegeliku tagasimaksmiseni. Intress arvutatakse toetusega võrdväärse piirkondliku abi puhul kasutatava võrdlusmäära alusel.

Artikkel 3

Saksamaa teavitab komisjoni kahe kuu jooksul pärast käesoleva otsuse väljakuulutamist otsuse järgimiseks vastuvõetud meetmetest.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud Saksamaa Liitvabariigile.

Brüssel, 10. detsember 2003

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Mario MONTI